

July 22, 1964

**Report by the Czechoslovak Embassy in Tirana on
Albanian-Chinese Relations**

Citation:

"Report by the Czechoslovak Embassy in Tirana on Albanian-Chinese Relations", July 22, 1964, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of Foreign Affairs (AMZV), Prague. Included in the document reader for the international conference "China and the Warsaw Pact in the 1970-1980s" held by CWHIP and the Parallel History Project March 2004 in Beijing. <https://digitalarchive.umd.edu/document/114821>

Summary:

This document reviews Albanian-Chinese relations during the mid-1960s, and discusses Albanian-Chinese differences with regard to their respective interpretations of Socialist ideology.

Credits:

This document was made possible with support from Leon Levy Foundation

Original Language:

Czech

Contents:

Original Scan

22. 7. 1964

Odtajněno dle č.j. 267.261/2001
Datum: 22.5.2001
Provedl: *HT*
Kopie
z archivu MZV č. 7

Záznam :

č.j. 024.453/64
Navrhuje se zaslat ZÚ Pekingu pasáž ze zprávy ZÚ Tirana/o čínsko-
albánských vztazích.

Č.j. a věc vpředu

Velvyslanectví ČSSR -

P e k i n g

Příloha : 1

informaci

V příloze zasíláme pasáž ze zprávy ZÚ Tirana týkající se albánsko-
čínských vztahů.

22/2

Vedoucí odboru :

Tajným rýrem !
KURÝREM

Výtisk č.:	2
Počet listů:	1
Ustávaná přílohy:	—
Ostatní přílohy:	—

Pulohe u č. j. 026.593/64-7

Kopie
z archivu MZV ČRAlbánsko-čínské vztahy:

Albánsko-čínské vztahy zaznamenaly v posledních 3 letech bouřlivý rozvoj. Kulminačním bodem tohoto rozvoje byla lečnová návštěva Čou En-laje. Návštěva byla pro zdejší propagandu podnětem k takové pročínské aktivitě, která dosud neměla asi ve světě obdoby. Vlna nadšení však opadla dnem Čou En-lajova odletu a dnes již můžeme konstatovat, že její výsledky pokud jde o získání sympatií albánského lidu, se rovnají téměř nule. Je samozřejmé, že albánský tisk i nadále věnuje ČLR, jejím delegacím a čínským protisovětským útokům významnou pozornost. Návštěva čínské delegace však přispěla i ke zjištění, že albánské vedení jen velmi neochotně přijímalo některé čínské téze. To zřejmě vede k tomu, že se v Tiraně občas objevují dohady o narůstání rozporu mezi Albánií a Čínou.

K tomu je třeba poznamenat, že očekávat v dohledné době otevřené rozpory mezi vedením stran obou zemí by bylo nerealné. V základech tohoto spojení je kult osobnosti, uplatňovaný oběma stranami, a z něho mimo jiné vyplývající společná nenávisť vůči KSSS a SSSR vůbec. To je pro albánské vedení velmi silné pouto a pro dalekosáhlé hegemunistické cíle vedení KS Číny Albánie dosud představuje užitečnou předsunutou základnu v Evropě. Z uvedeného ovšem nevyplývá, že spojení obou vedení není zatíženo záročky budoucího rozkolu. To vyplývá již ze samotného faktu, že toto přátelství nespočívá na principiálních internacionalistických pozicích, a že dříve či později se čínský velmocenský šovinismus a radikální nacionalismus střetne s neméně radikálním nacionalismem Albánců.

V oblasti ideologické a politické je již dnes zjevné, že albánské vedení doposud neakceptovalo všechny téze čínského vedení. Přijímá be výhradně vše čínské, co je konkrétně zaměřeno proti KSSS i dalším bratrským stranám. Ale v mnohých otázkách se zdejší vedení chová nanejvýš rezervovaně. Informovali jsme již v souvislosti s Čou En-lajovou návštěvou, že albánské vedení velmi neochotně přijímalo téze o výstavbě socialismu vlastními silami a o světové revoluci. Zatím co prvá téze se velmi zřídka v albánských materiálech uplatňuje, použil ji i ministr obchodu K. Ngjela na konferenci o obchodu v Ženevě, druhé po Čou En-lajově odjezdu albánská propaganda vůbec nepoužívá. Albánská propaganda rovněž sice plýtvá superlativy při psaní o genialitě Mao Ce-tun

ale albánské vedení dosud neprojevovalo ochotu zařadit ho, tak jako kdysi i nyní Stalina mezi klasiky marxismu-leninismu. Při výzdobě města i v průvodu 1. máje bylo použito velkých obrazů Marxe, Engelse, Lenina a Stalina, zatím co v průvodu bylo neseno izolovane pouze několik menších portrétů Mao Ce-tunga. Pro albánské vedení nejsou asi přitažlivé ani teorie mezispásem a třetího světa; nejen že neodpovídají Stalinovu učení, ale rozhodující otázkou pro ně je, jakou úlohu by v takových seskupeních mohla Albánie a její jesitní vůdové hrát. Tím méně budou pro zdejší představitele přijatelná rasová kritéria. Proto se albánská propaganda vyhýbá jakýmkoliv zmínkám o těchto čínských názorech i tehdy, kdy jsou zahaleny do pseudorevolučních frází.

Rozhodujícím zkušebním kamenem čínsko-albánského přátelství se pravděpodobně stane ekonomická pomoc ČLR. Zůstává faktem, že současný stav albánské ekonomiky vyžaduje a bude i v budoucích letech vyžadovat zahraniční pomoc. Konec konců i plný přechod na čínské pozice byl proveden poté, když byly zajištěny čínské úvěry. Zrovna tak opuštění čínských pozic bude asi podmíněno zajištěním jiné zahraniční pomoci. Proto se s velkým zájmem očekává další vývoj čínsko-albánské ekonomické spolupráce. Jak jsme informovali, pokoušelo se zdejší vedení v době Čou En-lajovy návštěvy o uvolnění menší části úvěrů, poskytnutých v r. 1961 a 1962 k nákupu spotřebního zboží v zahraničí, aby se mohl obhájit vnitřní trh. Po větším talku Číňané údajně s požadavkem souhlasili a počínaje 1. květnem mělo se v albánských obchodech objevit zahraniční zboží. V polovině května jsou obchody zásobeny zbožím a sortimentem chuději, než kdy před tím.

Navíc přijetí téže o výstavbě socialismu vlastními silami albánským vedením vede k domněnkám, že Číňané po vyčerpání poskytnutých úvěrů v r. 1963 nebudou ochotni poskytovat pomoc dosavadní úrovně. Tyto domněnky nelze vyloučit, protože při dosavadním kursu čínské zahraniční politiky a získávání sympatií v afrických a asijských zemích Albánie přestane být "hýčkaným jedináčkem". Rovněž nevidané úsilí o mobilisaci vnitřních rezerv, kterého jsme byli v prvých měsících t.r. svědky, nasvědčuje, že albánské vedení se potýká s nemalými problémy. Nelze ovšem očekávat úplné zastavení pomoci, neboť v případě Albánie jde i o významnou prestižní otázku, nepřibližuje k politickému významu Albánie pro Čínskou lidovou republiku při realizaci její rozbíječské linie. Nicméně je však zřejmé, že vývoj čínsko-albánských vztahů

Kopie
z archivu MZV ČR

- 3 -

ovlivňuje- jak je zřejmé z další části - albánské vedení při provádění zahraničně-politické linie vůči ostatním zemím. Dočud není zřejmé, zda zpružení linie vůči některým zemím není vyvoláno sledováním čínské linie, či zajišťováním nových možností ekonomické spolupráce, pokud by čínská pomoc byla nedostačující.